

KAKTUS

og andre SUKKULENTER

Nr. 4

Oktober 2003

Årgang 38

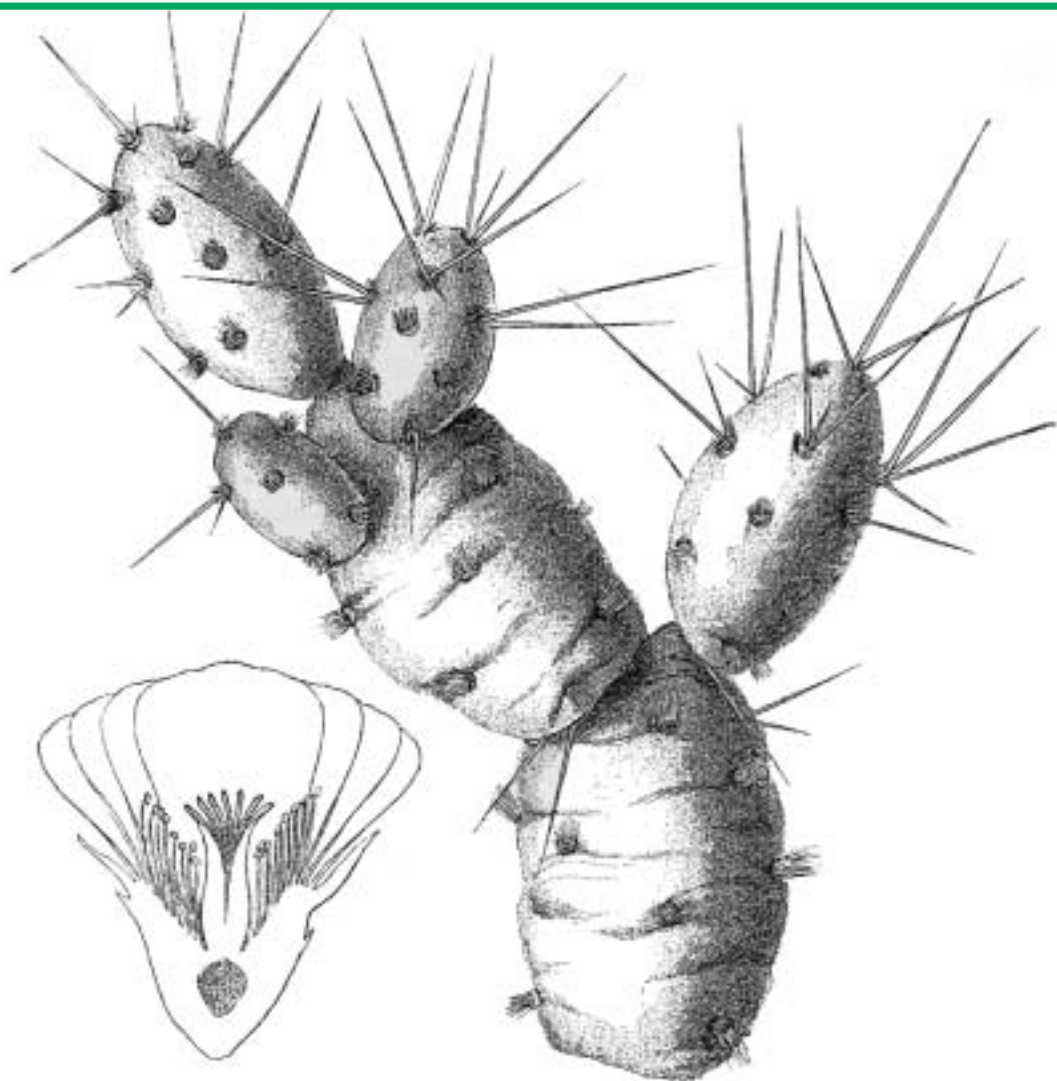

Fig. 105
Opuntia grata R. A. Phil.
Original von T. Gürke.

Kaktus og andre sukkulenter udkommer 4 gange årligt i januar, april, juli og oktober som medlemsblad for Nordisk Kaktus Selskab.

Redaktion: Finn Larsen, Salbyvej 17, DK- 4600 Køge. Tlf.: 56654460, email: salbyvej17@tdcadsl.dk

Tryk : J.P. Trykservice A/S Falkevej 20, 4600 Køge.

Selskabets regnskabsår er fra 1. januar til 31. december. Årskontingent kr 300,- indbetales til Nordisk Kaktus Selskab, gironr. 657-8713. Alle henvendelser vedrørende medlemskab bedes rettet til sekretæren. About information and membership apply to our secretary.

Terminer for indlevering af annoncer:

Termine für Anzeigen:

Terms for advertising:

1. marts, 1. juni, 1. september, 20. november.

Annoncepris: 1/8 side Dkr 100,- 1/4 side Dkr 200 - Preise für Anzeigen: 1/8 side Dkr 100,-

1/4 side Dkr 200. - Price for ans: 1/8 page Dkr 100,- 1/4 page Dkr 200,-

SIDEN SIDST

Årsmødet i Korinth er veloverstået. Det var et af de bedste årsmøder, jeg har været til længe. Godt arrangeret! Der var masser af planter til salg, både af kaktus og de andre sukkulenter! Hjertelig velkommen til vores nye sekretær, Michael Nielsen og velkommen til vores nye bibliotekar, Per Andsager. Det næste årsmøde bliver med stor sandsynlighed afholdt samme sted til næste år, hvis alt går efter planen. Kontingentet! Som I jo nok kan se, er det steget en smule. Det var nødvendigt, HUSK at betale det til tiden! **Husk det nu!!** Det vil hjælpe os alle meget og gøre tingene meget nemmere. Det har været et godt år for planterne i vores samlinger, sommeren har været varm og lang. En god blomstringssæson kan vi alle se tilbage på, når nu vinteren står for døren. Hvad med at låne en bog eller tre af den nye bibliotekar. Brug vinteren på at studere nogle bøger og frølister. Køb en masse spændende frø og spirer de godt, ja - så sælg de overskydende planter på de kommende årsmøder.

Nordisk Kaktus Selskabs hjemmeside:

<http://www.kaktus.dk>

Selskabets bestyrelse:

Formand: Henrik Helms Madsen,
Banevænget 7, DK-8544 Mørke, tlf. 86 37 67 37.
email: madsenkaktus@vip.cybercity.dk

Sekretær: Michael Nielsen, Løvsangervej 9,
5700 Svendborg. Tlf. 62207640.
email: emkc@christensen.mail.dk

Kasserer: Pia Larsen, Stevnsgade 3, 2. sal tv.
DK - 2200 København N. Tlf. 35 36 66 18.
email: pia@larsen.dk

Øvrige funktioner:

Dansk bibliotekar: Per Andsager, Østerås 27,
4200 Slagelse.

Svensk bibliotekar: Hans Björding,
Backsippevägen 14, S-311 33 Falkenberg.
Email: hans.bjording@swipnet.se

Indbetaling af kontingent i Norge og Sverige:

Sverige: Nordisk Kaktus Selskab, giro 76 07 72-4.

Norge: Nordisk Kaktus Selskab,
konto nr. 7877.08.13734, Den norske
Bank

Æresmedlemmer:

Hans Keil & Peter Brandt Pedersen

Forsiden: Dette års forsider viser illustrationer fra bogen *Gesamtbeschreibung der Kakteen* (Monographia Cactacearum) af Professor Dr. Karl Schumann.

Udgivet af forlaget Neudamm i 1899.

Bogen er venligst udlånt af Hanna E. Hansen

Slægten *Oroya* Br. & R.

Denne artikel om *Oroya* har NKS venligst lånt fra "British Cactus & Succulent Society". Artiklen blev trykt i juni 2000 i foreningens blad, "British Cactus & Succulent Journal".

Graham Charles, som er forfatter til artiklen, er et velkendt navn i kaktusverdenen med flere artikler bag sig samt bogen *Copiapoa*. Graham Charles præsenterer her nogle observationer af *Oroya* i naturen og viser nogle af de variationer, som han fandt på de forskellige lokaliteter.

Alle foto af forfatteren.

Fig. 1 *Oroya peruviana* var. *depressa* i blomst tæt ved vejen fra Andahuaylas til Abancay, 3.460 meter over havet (Habitat GC321)

Da jeg planlagde min rejse til Peru i 1999, var jeg ret spændt ved tanken om at skulle se oroya i deres naturlige omgivelser. Jeg havde allerede besøgt det nordlige Peru i 1998 og havde der set *Oroya borchersii* i denne arts højtliggende habitat. Det var i april måned, hvor ingen af planterne havde vist nogen tegn på blomster eller frugt, men da min kommende rejse til det sydlige Peru skulle foregå i oktober måned, håbede jeg på, at se de sydlige arter i blomst. Det er vanskeligt at finde ud af præcis hvornår planter blomstrer i naturen, da det er et emne, som sjældent nævnes i litteraturen. Heldigvis havde nogle af mine venner i den chilenske kaktus- og sukkulentforening erfaring på området, og de havde fortalt mig, at det var en god årstid at rejse på, hvilket jeg senere fik bevis på. Ærligt talt, så er en blomstrende oroya-population højt oppe i Andesbjergene et helt uforglemmeligt syn, som jeg håber det fremgår af billederne.

Denne interessante slægt, opkaldt efter byen La Oroya blev oprettet af Britton og Rose i "The Cactaceae" bind III. Den tidligere *Echinocactus peruvianus*, beskrevet af Schumann i 1903, blev Oroya-slægtens typeart. Senere i 1933 blev et nyt fund beskrevet af Bödeker i "Kakteenkunde" som *Echinocactus borchersii* for senere at blive overført til Oroya af

Backeberg. Backeberg supplerede beskrivelsen af slægten og nævner 6 arter og 5 varieteter i sit værk "Die Cactaceae" (bind 3) som blev udgivet i 1959. Siden da er der kommet flere navne til på

Fig. 2 *Oroya borchersii* GC243.01 i 4.275 m.o.h. ovenfor søen Conococha og byen med samme navn

Fig. 3 *Oroya neoperuviana* GC309.02 i 4.000 m.o.h. ved vejen fra La Oroya til Tarma

Fig. 4 *Oroya neoperuviana* GC310.01 i 3.900 m.o.h. ved vejen fra Tarma til Jauja

den måde, at man har beskrevet adskilte populationer som selvstændige arter. Donald nævner 22 taxonomisk adskilte planter, som dog aldrig blev korrekt beskrevet i sit "Generic Review of

forskellige blomster i tidens løb må have udviklet sig for at tiltrække bestøvere - og hermed mener man almindeligvis kolibrier. Jeg har dog set kolibrier besøge mange forskellige

Fig. 5 *Oroya gibbosa* GC312.03 med blomster og frugt

Oroya" i "*Ashingtonia*" i 1975.

Oroya kan man kalde en meget individuel slægt og dens relationer med andre slægter er et emne, der ofte diskuteres. Almindeligvis er det nærliggende at knytte *Oroya* til f.eks. slægten *Matucana* selvom blomsterne umiddelbart mere ligner slægten *Neoporteria*.

Matucana aureiflora er nok den som lighedsmæssigt kommer tættest på. *Matucana aureiflora* har næsten samme udseende og en kort regulær blomst i modsætning til de lange zygomorfiske blomster, som kendes fra de fleste *matucana*.

Man kan påstå, at disse forskellige blomster i tidens løb må have udviklet sig for at tiltrække bestøvere - og hermed mener man almindeligvis kolibrier. Jeg har dog set kolibrier besøge mange forskellige blomster, men jeg aldrig set en kolibri besøge en kaktusblomst. Derimod har jeg ofte set forskellige jordinsekter i oroyablomsterne, formodentlig for at samle nektar og pollen og måske samtidig bestøve blomsterne.

Oroya er ofte solitære planter og kan vokse sig store med hoveder helt op til 25 cm i diameter. Der findes planter i kultur med navne som *O. caespitosa* eller *O. minima*, som sætter masser af sideskud til glæde for samlere. Det hævdes, at der findes lignende planter i naturen, som skulle være indsamlet af Karel Knize (KK). jeg har selv ofte

Fig.6 Habitat GC319 med *Oroya peruviana* var. *depressa* i blomst mellem stenene

set grupper af planter i naturen, men der var her tale om grupper af enkeltindivider, idet gruppedannelse med sideskud kun forekommer, hvis det oprindelige vækstpunkt er blevet beskadiget.

De fleste eksperter er enige om, at *Oroya* er en højtudviklet slægt, som har tilpasset sig til en helt speciel "alpin" habitat. Det flade plantelegeme er trykket tæt til jorden, hvor mikroklimaet er mere skånsomt, en strategi, som i øvrigt efterlignes af de andre planter i de samme omgivelser hvor noget, som rager for højt op vil mistrives i vinden og den ekstreme kulde. Den regnfulde tid er i sommermånederne oktober til april hvor kraftige regnskyl, specielt om eftermiddagen, driver ind over regionen. Om vinteren er dagene solrige og lune, men nätterne er ubehageligt kolde. Temperaturen kan således ved jordoverfladen variere omkring 45 grader mellem nat og dag. Det er i slutningen af vinterperioden, fra august

til november, at *oroya* blomstrer. Blomstringstidspunktet kan variere noget mellem de enkelte populationer. Da jeg så dem i oktober 1999, var jeg meget overrasket over, at samtlige planter på en skråning kunne være med frugter og enkelte sene blomster, mens en anden population mange kilometer herfra kun lige var begyndt at blomstre, samt havde en masse spæde knopper undervejs. Jeg forestiller mig, at årsagen til denne forskel skyldes det tidspunkt, den pågældende region får årets første regn. Det var samtidig tydeligt, at blomstringen hos de forskellige individer i en population udviklede sig forskelligt således, at den samlede blomstringssæson i en population kunne strække sig over flere uger.

De steder hvor *oroya* vokser er desværre meget velegnede til landbrug. Jeg er helt sikker på, at mange planter bliver ødelagt, når tidligere uudnyttet jord pløjes for således at forberede den til dyrkning af f.eks. kartofler. Jorden er en

muldholdig sandblandet lerjord, men på de steder hvor oroya vokser, er jordbunden grovere og tørrer derfor hurtigere ud. Sædvanligvis vokser oroya mellem klipper og ofte sammen med *Opuntia floccosa*. På grund af det bjergrige terræn har rejsende, på udgik efter kaktus, ofte søgt efter dem langs med vejene. Vejene i Peru er fåtallige, og der er langt imellem dem. Vejene bringer den rejsende fra en by til en anden og passerer ofte over bjergkamme. Oroya kan dukke op når vejene passerer steder på 3.500 m.o.h. og kan vise den rejsende en lille prøve på en population, som måske har meget stor udbredelse i de nærliggende bjerge. På den måde er flere planter blevet indsamlet på disse vejlokaliteter og navngivet ud fra mindre variationer. Måske er alle planterne, som er indsamlet langs en vej fra en og samme population, og spørgsmålet er derfor, hvor mange forskellige arter der i virkeligheden findes.

Voksestederne for oroya befinder sig imellem 3.500 m.o.h. og 4.300 m.o.h. Hele udbredelsesområdet er delt i to afsnit med en ind-

byrdes afstand på omkring 200 km. I nord, tæt ved byen Huaraz i Departamento Ancash kan man finde planten ved navn *Oroya borchersii*, en plante med tætte gule eller røde torne med gule blomster, som kommer frem på de nye areoler tæt ved plantens centrum. Man finder denne art både i områderne Cordillera Negra og i Cordillera Blanca. Det er en ret udbredt plante, som vokser side om side med *Opuntia floccosa* og den meget store bromelia *Puya raimondii*. Næsten 300 km sydligere, tæt ved byen La Oroya begynder den sydlige udbredelseszone og denne fortsætter et stykke ind i Apurimac-provinsen. En hel del af de navne, som er beskrevet i denne slægt stammer fra planter her i den sydlige udbredelseszone. Den nemmeste måde at gribe det hele an på, og måske også det mest botanisk korrekte, ville nok være, at kalde alle planterne fra dette område for *Oroya peruviana*, som er det ældst beskrevne navn. Dette ville så inkludere de variationer med finere torne længere nordpå i den sydlige udbredelseszone, som er blevet kaldt *Oroya neoperuviana* af

Fig.7 En gul-blomstrende *Oroya peruviana* var. *depressa* GC319.02

Backeberg i 1935, sammen med de planter, med færre ribber og stivere torne, længere sydpå som f.eks. *Oroya gibbosa* Ritter

Under mine forberedelser til min rejse studerede jeg både navne og voksestederne fra feltlisterne udarbejdet af Ritter, Lau og Knize. Der var ikke noget klart mønster i de navne, som var givet til de fundne planter hvilket fortæller mig, at de navne, som vi har på vores planter i samlingerne ikke har megen

værdi. Det eneste, som kan være nyttig information er indsamlingsnumrene og de geografiske data. Jeg foreslår derfor ikke en diskussion af denne forvirring, men vil i stedet anbefale at man følger John Donalds forslag i "Ashingtonia" nr. 12 fra maj 1975, hvor der gøres et forsøg på at få skabt et fornuftigt kompromis af tre arter og en række varieteter.

Jeg fremviser her nogle billeder af de planter jeg så, samt et kort over hvor de vokser, sammen med mit forslag til et gyldigt publiceret navn, som kunne anvendes hvis ikke *O. peruviana* i stedet skal anvendes til samtlige varieteter i den sydlige udbredelseszone. GC - numrene nævnt nedenfor er mine feltreferencer; den første del er nummeret på voksestedet (habitat-nummer) og det efterfølgende er et nummer, som er givet til hver plante i netop denne habitat. Jeg plejer

Fig.8 *Oroya peruviana* var. *depressa* ved siden af *Opuntia floccosa* GC322

at anføre et habitatnummer til et område, som huser en population af planter, som vokser tæt nok til, at et bestøvende insekt ville kunne nå rundt til samtlige planter, hvilket er tilfældet med voksestederne med *oroya*.

Habitat 243 4275moh.

Fugtig skråning med spredte sten med udsigt over Conococha søen og landsbyen lige over passet, som forbinder vejen fra Pativilca til Huaraz-
GC243.01 *Oroya*

borchersii (gule torne).

Habitat 309

4000 moh. Tæt ved toppen af passet på vejen fra La Oroya til Tarma. Åbent skrånende landskab med græs, rød jord og mos.

GC309.02 *Oroya neoperuviana* (røde blomster)

Habitat 310

3900 moh. På vejen fra Tarma til Jauja. Græsklædt skråning, mere tør end habitat nr. 309 og med færre planter.

Inkluderer den flade top af en flad bakke med stenede områder.

GC310.01 *Oroya neoperuviana* (røde eller gule blomster)

Habitat 312 3780 moh.

Tæt ved Acostambo på vejen fra Pampas. 45 graders skråning med klipper og lermuldet jord, våd. De fleste planter med frugter og enkelte sene blomster.

GC312.03 *Oroya gibbosa* (frugter og blomster)

Habitat 319 3780 moh.

Tæt ved vejen fra Ayacucho til Andahuaylas, græsland med klipper og sandmuldet jord. Øst

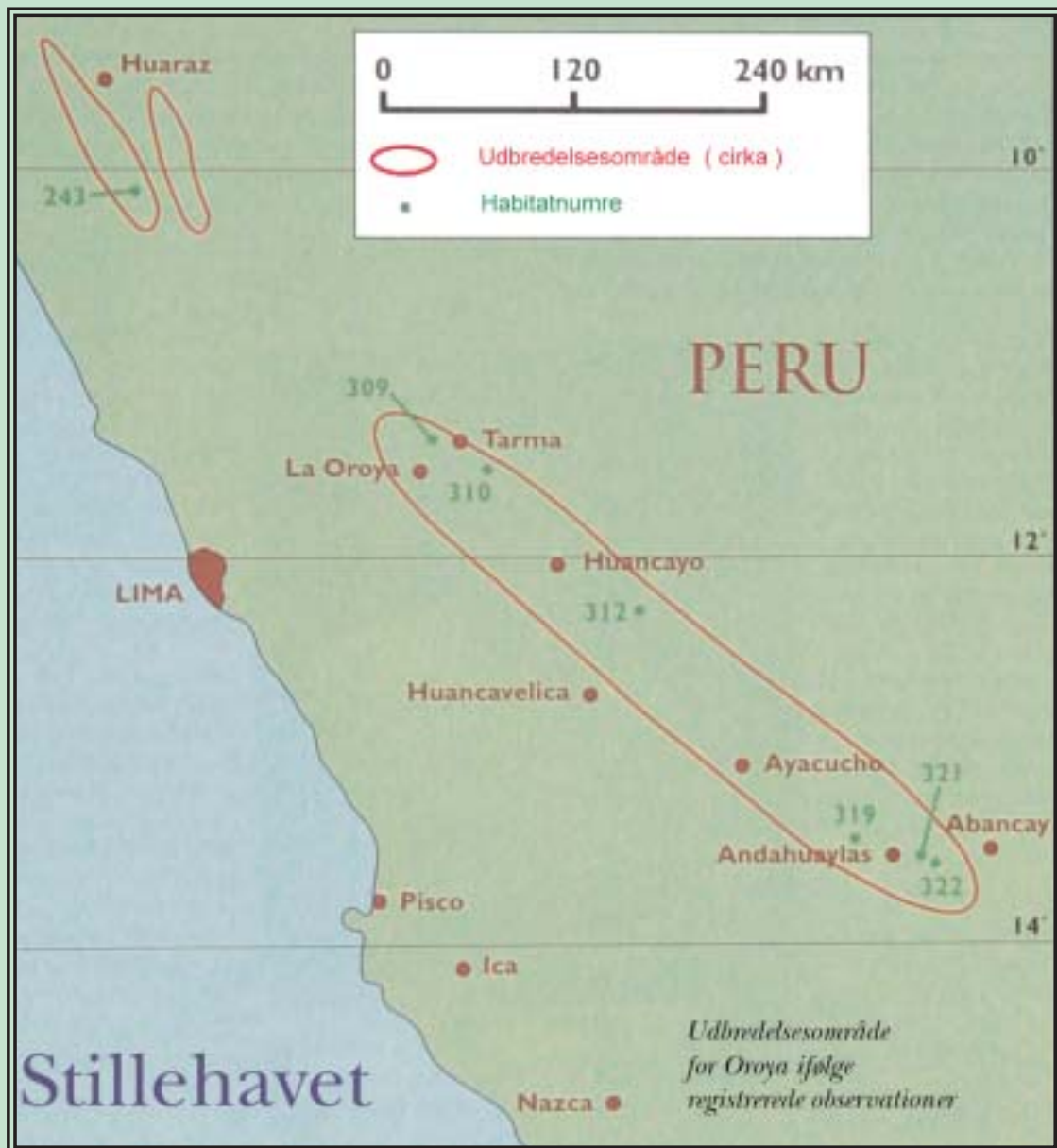
for Totorabamba.

GC319.02 *Oroya peruviana* var. *depressa* (mange med gule blomster)

Habitat 321 3460 moh.

Tæt ved vejen fra Andahuaylas til Abancay. Planter i græs med klipper mellem marker.

GC321.02 *Oroya peruviana* var. *depressa* (Pink blomster)

Habitat 322 3830 moh.

Tæt ved toppen af passet på vejen fra Andahuaylas til Abancay. En stenet bakke med sandmuldet jord

GC322.02 *Oroya peruviana* var. *depressa* (Pink eller røde blomster)

Blomsterne på oroya er alle ens og den mest almindelige farve på kronbladene er tofarvet pink og gul, med pink på spidserne. Helt pink eller orange blomster forekommer også. Planter med helt gule blomster forekommer sammen med andre blomsterfarver, nogle gange endda i overtal.

Oroya borchersii har altid grønlig gule blomster i samtlige kendte populationer. Mange af de importerede planter fra 1970'erne var nemme nok at få genetableret i kultur, men var almindeligvis uvillige til at blomstre, selvom der var tale om velvoksne planter. I naturen kan man finde planter på kun 5 cm i diameter med et par blomster. Heldigvis er frøformerede planter i kultur mere villige til at blomstre her, og jeg har selv fået blomster på planter i 8 cm potter. *Oroya borchersii* skal mindst være 10 cm i diameter for at blomstre i mit drivhus, og så blomstrer den endda kun sparsomt hvert år.

I drivhusene i Nordeuropa er det nødvendigt at give oroya en solrig plads, da planterne ellers vil miste deres naturlige flade udseende og blive søjleformede. En sur jord er nødvendig og en grov blanding af sten, organisk materiale og lermuld er ideel. Vandingen skal være generøs i vækstsæsonen og en lille smule om vinteren for at undgå at planten skrumper for meget. Jeg har lagt mærke til, at hvis en plante bliver vandet lige når knopperne er ved at dannes i det tidlige forår, kan de standse væksten og forsvinde, men paradoksalt nok kan for lidt vand få knopperne til at tørre ind og falde af! Jeg tror også at vejret kan have indflydelse på denne proces, så på mange måder er det nødvendigt at prøve sig frem. Ved udstillinger/ shows bliver oroya ofte udstillet i en særlig specialistklasse contra matucana. Oroya får ofte præmier, da de generelt

vokser langsommere og er vanskeligere at fremelske til pæne naturtro planter.

Referencer:

- BACKEBERG, C & KNUTH, F.M. (1935 publ. 1936) Kaktus ABC: s.282 & 416, Gyldendals Boghandel, København.
- BACKEBERG, C (1959) Die Cactaceae bind III: s.1683 - 1695. Fischer Verlag, Jena, BRD.
- BÖDEKER, F. (1933) Kakteenkunde. 112 *Echinocactus Borchersii* Böd sp.n. 1933
- BRITTON, N.L. and ROSE; J.N. (1922) The Cactaceae Vol.III: 102. Canegie Institute, Washington, USA.
- DONALD, J (1970) Nat. Cact. Succ. J. 25:1; s. 16-18.
- DONALD, J (1971) Nat. Cact. Succ. J. 26:2; s. 47-49
- DONALD, J (1975) Ashingtonia Vol.1 No. 12, Occasional Generic Reviews No.2 Oroya Br & R. Holly Gate Nurseries, Ashington, Sussex, England.
- KIMNACH, M. (1966) Cact. Succ. J. (US). XXIII: s. 3-13.
- KRAINZ, H. (1961) Gattung Oroya, Die Kakteen Lieferung 17, Stuttgart, BRD.
- RAUH, W. (1958) Beitrag zur Kenntnis der Peruanischen Kakteenvegetation. Springer Verlag, Heidelberg, BRD.
- RITTER, F. (1981) Kakteen in Südamerika bind 4: s. 1510. Eget forlag.
- SCHUMANN, K. (1903) Gesamtbeschreibung der Kakteen. Nachträge: s.113, Neumann, Neudamm, BRD.

Oversættelse: Finn Larsen

NYTTIGE AGAVER TIL FIBERPRODUKTION

2. DEL

Slægten *Yucca* hører også til familien *Agavaceae* og består af 28 arter fra Mellem- og Nordamerika, frem for alt fra USA og Mexico. De når endda til Canada (*Y. glauca* Nuttall ssp. *albertana* Hochstätter). *Y. filamentosa* L. blev dyrket p.g.a. fibrene særligt i Virginia (USA). Den er stærkt udbredt i de

atlantiske kystområder af USA. Den vokser desuden i Virginia og i Syd- og Nordcarolina, Georgia og Florida i sandbund på græsstepper - sjældent i skovkanter. Ifølge Hochstätters seneste feltforskning var det nok snarere *Y. flaccida* Haworth med sine bøjelige, tynde, glatte og helt ned til jorden bøjende blade end *Y. filamentosa*, som blev indført til Europa. De *Y. filamentosa*, som han så, havde stive, ru blade med stærkt snoede sidetrevler

på bladkanten. *Y. flaccida* vokser på stenet grund i bjergene eller i åbne skoves humusrig jordbund i en højde indtil 1600 m i det indre af staterne Tennessee, Georgia, Alabama, Nordcarolina, Washington D.C., Maryland, Pennsylvania, New York, Connecticut, Rhode Island og Kentucky. Den er altså mere modstandsdygtig overfor lave temperaturer. De

sydlige former af *Y. filamentosa* og *Y. filamentosa* ssp. *smalliana* (Fernald) Hochstätter er måske slet ikke frosthårde.

De europæiske "*Y. filamentosa*" blev i tyverne og trediverne genstand for dyrkningsforsøg til

fibre og andre formål, frem for alt på initiativ fra IG-Farben i Baden, Bayern, Hessen og Sachsen.

Beplantningerne opnåede et volumen på 2 millioner planter og indtil 1926 blev der kun i Tyskland anmeldt 16 yuccabaserede patenter. Beplantningerne overlevede endda århundredets vinter i 1928-29 med minus 30°C. I Rusland, Hohe Tatra, Skandinavien, Bayerischer Wald og Schwarzwald skulle de tåle endnu lavere temperaturer. Der var be-

plantninger ved Behringerdorf ved Nürnberg og til slutningen af 2. Verdenskrig også ved Oberstedten i Taunusbjergene (nord for Wiesbaden og Frankfurt am Main). Et af formålene var at støtte landbruget i mindre frugtbare egne, som ellers kun kunne anvendes som græsningsarealer. Den tekniske gavn skuffede og indtil i dag overlevede kun de kendte

Yucca filamentosa - kompakt form fra min have

"haveyucca". Det ville være interessant at undersøge hvorvidt der findes rester af de til industribrug anlagte beplantninger, og ligeledes de nogle hundreder år gamle pryd kulturer, som siden 1850 blev skabt af bl.a. Carl Sprengel, Neapel og Karl Förster og Bornim. De fleste er væk.

De frosthårde yucca nåede til Sydamerika, hvor de i omegnen af Buenos Aires, og ligeledes i Cordoba og Bariloche (Argentina), blev forvildet. I Chile vokser de fra lavningerne af Vildivia til op i sneområderne.

Der skal findes små populationer ved Cochabamba i Bolivia. *Y. filamentosa/flaccida* vokser også i den anden ende af verden, hvor den ikke hører til: som prydplante i Wenatchee ved Columbia River i staten Washington i det nordvestlige hjørne af USA. I den samme stat findes der endda i Oroville (400 m) ca. 30 km. fra den canadiske grænse en høj forgrenet yucca eller nolina i privat eje. Indtil 2 m sne om vinteren er i forhold til frost snarere en fordel

For at man virkelig ikke glemmer noget sted på jorden, må jeg nævne, at til fibre blev også *Phormium tenax* Forst dyrket, en staude med fortykkede, knoldagtige rhizomer. Hvert år vokser der fra dette rhizom en tyk klynge sværdformede mere eller mindre bueformede,

indtil 2 m lange og 7 cm brede blade og en indtil 2 m høj blomsterstand med gule eller gulrøde blomster. Frugten er 3-delt, 6 - 10 cm lang. *Phormium* vokser i New Zealand på øen Norfolk og i Sydøstaustralien, danner tæt buskads på fugtige steder og bredder af damme o.l. På fugtig bund blev den ofte dyrket og udbredt til Indien og Mauritius. Det største opsving nåede den kultur i det 19. århundrede. Dens fibre er meget modstandsdygtige overfor

vand og til skibstov var de velegnede. I begyndelsen af det 20. århundrede blev den fortrængt af den givtigere og billigere *Agave sisalana*. Nogle forfattere, som ikke indskrænker familien *Agavaceae* til det amerikanske kontinent fjører deres *phormium* hertil, ellers hører den til *Liliaceae*.

Vedrørende dyrkning så har jeg de fleste af de nævnte planter i min samling med undtagelse af *phormium*. Jeg plejer dem ikke særligt undta-

gen i såtiden. Jeg sår i pletter med rent sand. Disse står i lejlighedens vindue. Unge småplanter med de første ca. 5 cm lange blade prikker jeg i sandet jord uden ret megen humus og altid uden tørv. Man kan sætte alle arter udenfor i haven om sommeren - *Y. filamentosa/flaccida* også helårligt (misundelsesværdige Italien, hvor man kan sætte endnu flere udendørs). Indtil nu har jeg ingen erfaring med den frosthårde manfreda i helårlig udendørs kultur - men i denne

ucca flaccida cv. *variegata* "Golden swordlily", en kultivar fra Holland

***Dasyliirionwheeleri* (Nolinaceae), som vokser i haven ved Ramada University Hotel i Tucson, Arizona. Blomsterstanden som kan ses på billedet er 4 m høj. Planternes stamme på 2 m kan ikke ses på billedet.**

sommer forsøger jeg at plante kraftige etårige frøplanter af *Manfreda virginica* fh 0539 fra Kennesaw Mts. ud i bed med et vinterdække mod fugtighed. Sneglene må man ikke glemme. "Sneglekorn" holder dem fra de unge planter. *Agave*

sisalana holder af megen sol, i skygge bliver den ikke så kompakt. Mere halvskygge forlanger *Furcraea ssp.* når den endnu er ung og står i mindre pletter. I pletter med en diameter på 25 - 30 cm er ingen af mine planter blevet besværlige, men at lave mit eget tovværk af dens sisal kommer jeg ikke så hurtigt til. Men også dette foruden bringer min agaveplante glæde, som er deres største gavn her i Mellemeuropa.

Til glæde for læseren vil jeg næste gang skrive om de "alkoholiske" agavevækster til fremstilling af pulque, tequila, mescal og andre agavedestillater. Et af dem hedder kun ved en fejltagelse *Agave sobria* (lat. "nøgttern"). Beskrivelsens forfatter, Dr. Brandegee forsømte at udforske dets sande gavn til bunds (d.v.s. at tømme glasset til bunds)!

Tekst og foto: Dipl.Ing. Ivana Richter

Oversættelse: Ester Genker

Phormium tenax

Org. Miller 1758 fra "Agaven" af Bernd Ulrich (1993)

NKS årsmøde den 30 -31 august 2003

Referat af generalforsamlingen

Generalforsamlingen i NKS blev afholdt i forbindelse med foreningens årsmøde den 30. og 31. august på Korinth Kro.

Formanden bød os alle velkommen til årets generalforsamling med følgende dagsorden:

1. valg af dirigent
2. Formandens årsberetning
3. Kassererens beretning og fremlæggelse af regnskab
4. Fastsættelse af kontingent
5. Indkomne forslag
6. Valg. Efter tur afgår sekretær og kasserer
7. Valg. Efter tur afgår revisor og revisor-suppleant
8. Eventuelt

Ad 1. Hans Grønlund blev sædvanen tro valgt til dirigent. Hans Grønlund gjorde opmærksom på, at det oprindelige punkt "indkomne forslag" bør behandles før valget af repræsentanter. Punktet flyttes derfor op som punkt 5.

Ad 2. Henrik Helms Madsen takkede Ellen Christensen og Michael Nielsen for det store arbejde de havde lagt i arrangementet af dette års årsmøde, hvilket i øvrigt var det 30. årsmøde siden den genstiftende generalforsamling i 1974.

30 % af medlemmerne havde ikke indbetalt kontingent til tiden hvilket betød, at der igen skulle skrives og udsendes ca. 100 rykkere. Dette koster unødige udgifter til porto samt gebyr til omkodning af postlisten.

Det er stadigvæk vanskeligt at få nye medlemmer - selv efter den særlige hvervekampagne måtte formanden erkende, at et billigt kontingent ikke virker som lokkemiddel. Medlemmerne blev opfordret til at afholde åbne arrangementer, udstillinger etc. for at lokke

interesserede og måske potentielle medlemmer til.

Henrik gav udtryk for, at det var rart at frølisten igen var blevet en del af bladet. Sidste års frøsalg havde givet et mindre underskud, og det er derfor nødvendigt med en mindre prisstigning fra næste gang.

Med hensyn til de enkelte kredse er det rart at se, at Oslo Sukkulentforening igen fungerer takket være Magne Jansen. Andre kredse kører på lavt blus såsom Vestjyllandskredsen og Vestsjællandskredsen. To af de svenske kredse er altid flinke til at informere bestyrelsen vedrørende programmer, udstillinger etc.. Det er rart, når der kommer information fra kredsene. NKS'bestyrelse arbejder fortsat på, at medlemmer i en kreds også skal være medlem af NKS. Enkelte kredse har flere medlemmer, som stadigvæk ikke er medlem af hovedforeningen. På hjemmesiden er der ikke sket de store ændringer. Der er løbende opdatering af de enkelte kredse, men hvis hjemmesiden skal blive mere "levende" er det nødvendigt at formanden får tilsendt billeder og gerne information fra hvert kredsmøde. Det er vigtigt at vi også på "nettet" kan vise, at vi er en levende forening. Formanden rettede en tak til bestyrelsen, frømanden (PBP), redaktøren, Thorkild og Rita Nielsen samt en tak til Sjællandskredsen for den meget vellykkede tur i foråret til de spændende gartnerier sydpå.

Formanden mente, at der havde været tale om et godt NKS-år, selvom det ind imellem har været en smule turbulent og ikke helt uden problemer. Årsmødet er jo et slags punktum for dette år, og når det er vel overstået, mente Henrik, at han igen har styr på tingene i NKS. Formandens beretning blev godkendt uden afstemning.

Ad 3. Kassereren - Pia Larsen - kunne fortælle

Vores nye sekretær - Michael Nielsen

udskiftet på posten som bibliotekar. Per Andsgaard meldte sig og er derfor nu dansk bibliotekar i NKS.

Ad 7. Både Hans Grønlund og Hanna E. Hansen ønskede at fortsætte som henholdsvis revisor og revisorsuppleant og begge blev genvalgt.

Ad 8. Under dette punkt opfordrede Benny Madsen til at flere får etableret et link til WWW. kaktus.dk. Søgemaskinerne på nettet er indrettet således, at de prioriterer hjemmesider efter antallet af oprettede links, hvilket kort fortalt betyder, at jo flere links man har ude omkring til en hjemmeside, jo større er chancen for, at netop denne hjemmeside dukker frem som en af de første ved en søgning.

Henrik gjorde opmærksom på, at han er på valg til næste år og at han ikke længere ønsker at fortsætte som formand.

Hans Grønlund fik ordet til allersidst og takkede - også sædvanen tro - for god ro og orden under generalforsamlingen.

Finn Larsen

at året har været et økonomisk vanskeligt år, da NKS har oplevet prisstigninger på trykning af "KAKTUS" samt stigninger på porto.

Desuden påløber der en del uforudsete udgifter i forbindelse med de medlemmer, som ikke har betalt kontingent til tiden, hvorfor det i fremtiden bliver nødvendigt at opkræve et rykkergebyr på kr. 50,-

Kassereren anbefalede, at man hævede kontingentet.

Regnskabet blev godkendt uden afstemning.

Ad 4. Kontingentet blev ved afstemning fastsat til kr. 300,- pr år.

Ad 5. Hanna E. Hansen foreslog at man i større omfang - på hjemmesiden - tydeligt fortalte om hvilke slags planter, vi egentlig beskæftiger os med i NKS. Ordet 'sukkulenter' er for nogle et fremmedord og vi bør forhindre, at dette måske kan skræmme interesserede væk fra web-siden.

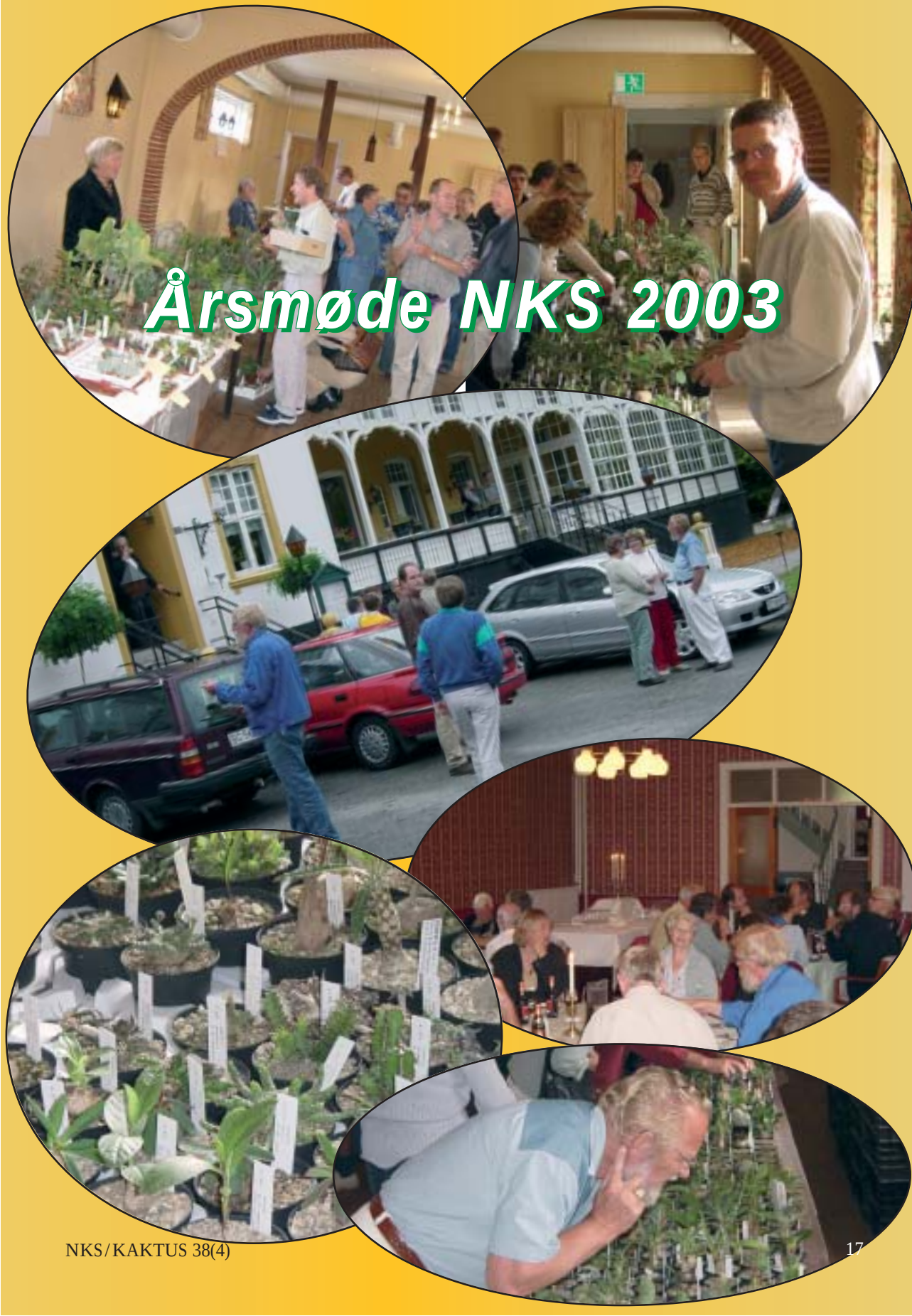
Ad 6. Jørgen Hørlyck ønskede ikke at fortsætte som foreningens sekretær. I stedet valgtes Michael Nielsen til ny sekretær for NKS.

Pia Larsen ønskede at fortsætte som kasserer og blev herefter genvalgt.

Bent Olesen ønskede om muligt at blive

Årsmøde NKS 2003

Kaktusdyrkning i Mørke!

Kaktusbedet.

Kaktusbedet 12 juli 2003, et år efter udplantningen.

Det er vel omkring 4 år siden, at jeg begyndte at interessere mig for vinterhårdføre kaktus. Førhen havde jeg stiftet lidt bekendtskab med de vinterhårde kaktus via Benny Møller Jensens foredrag på årsmøderne. Jeg tænkte nok dengang, at det var da noget underligt noget at samle på, og så langt ud kommer jeg da aldrig! Det viste sig da også, at jeg skulle blive meget klogere - senere.

Det hele startede med at Benny Møller Jensen sendte mig en lille sending stiklinger i juni 1999, blandt andet med en lille ironisk advarsel om, at jeg skulle passe på, at det ikke greb om sig, dette her med de vinterhårde. Stiklingerne blev sat i potter og fik rødder uden problemer. Der gik en vinter og de kaktus med rod klarede uden problemer -12° C i mit ene drivhus.

Det blev april 2000, og jeg fik den ide, at jeg kunne da lave et lille bed i den ene side af driv-

huset, indtil jeg engang fik tid til at lave det helt store bed ude i haven. Det skal lige siges, at dengang havde jeg to drivhuse til min rådighed, så det var jo rigtig fråds at lave et bed i den ene side i et af drivhusene. I mit lille bed plantede jeg diverse kaktusser fra slægterne, *Echinocereus*, *Escobaria* og *Opuntia*. De næste to år trivedes disse kaktusser vældig godt i drivhusbedet, blomstrede og satte en masse sideskud. De havde ekstra gode betingelser, fordi de overvintrede under glas og ikke direkte under åben himmel.

Sommeren 2002 blev så der hvor jeg endelig fik tid til at konstruere et kaktusbed ude i haven. I stedet for at grave et bed ville jeg bygge et bed så det nærmest blev en forhøjet mistbænk. Jeg havde tilfældigvis en hel del H-blokke i overskud fra et andet projekt, som jeg kunne bruge. Bedet blev 2,2 meter bredt og 2,7 meter langt og

Echinocereus coccineus. Mange *Echinocereus* kvitterer med en flot tornepragt og med masser af sideskud og blomster ved udplantning i bede.

omkring. Oven på dette lag fyldte jeg en blanding af havejord, pottmuld og rødgranitskærver. Dette lag er på 15 cm og det er dette lag som kaktusrødderne skal kunne finde ned i, for det er her næringen er. Til sidst er der så toplaget som udelukkende består af ca. 10cm rødgranitskærver. Bedet er konstrueret efter John N. Spain's opskrift. Kan du finde hans lille bog om at dyrke vinterhårdføre kaktusser, er du kommet godt i gang. Mit eget resultat er blevet ganske pænt, hvis jeg selv skal sige det. Jeg vil vende tilbage med mere information om hvilke arter, jeg har udplantet i mit bed i næste nummer af vores medlemsblad.

Fortsættelse følger.

60-70 centimeter højt/dybt. Sådan et bed til vinterhårdføre kaktus skal have et godt dræn så der ikke står vand permanent i bedet. Derfor fyldte jeg bedet op med 40-50 cm murbrokker, leca kugler og sten som jeg fandt rundt

Tekst og foto: Henrik Helms Madsen

Kilde:

Growing Winter Hardy Cacti in Cold/Wet Climate conditions. John N. Spain.

Echinocereus triglochidiatus var. *mojaviensis*

Escobaria vivipara var. *radiosa* SB388

Opuntia 'Smithwick' Denne naturhybrid har i år sat hele 82 knopper. Et 'must' i ethvert kaktusbed. Fylder hurtigt en kvadratmeter eller mere. Altid god til at give aflæggere.

***Opuntia fragilis*.** Meget hårdfør *Opuntia*, sværere at få i blomst, men bliver hurtigt ret stor under beskyttede forhold.

Naturens luner

Echinopsis hybrid "Patricia" fotograferet i foråret 2002

kompost.

Min hybridsamling består i dag af ca. 80 forskellige planter, og de har igennem årene givet mig mange dejlige oplevelser med de store blomster i mange farver.

Med så mange planter af samme art har de tilbøjelighed til at blomstre samtidig, så jeg på en god dag måske har 50 - 60 blomster og næste dag et par stykker. Jeg vil ikke ligefrem sige, at de taler sammen, men mærkeligt ikke! Ja - naturens luner.

Tekst og foto:
Kaj Christiansen

For en hybridsamler sker det ind imellem at blomsten skifter farve. Frøplanter af echinopsis, der ofte sætter blomsr når de er ca. 5 cm kan give overraskelser, især imellem første og anden blomstring, men kan også i enkelte tilfælde gøre det senere.

Det er ikke kun hos mig at dette forekommer, jeg har også hørt det fra andre. Det er vel ikke så mærkeligt endda, gerne kan jo være blandet en del.

I dette tilfælde, ved viste fotos, synes jeg, at det er til det bedre, men det er langt fra altid, det går sådan. Et par gange har resultatet været så dårligt, at planten var lige til

Echinopsis hybrid "Patricia" fotograferet i sommeren 2002

Cereus peruvianus forma *spiralis* i blomst

Engang imellem ser man *Cereus peruvianus* forma *spiralis* i samlinger hist og her. Den er lidt af et blikfang, men det er nu sjældent, man selv har mulighed for at erhverve sig et eksemplar af denne sjældne plante, da man næppe finder en samler, som er parat til at skære en stikling. *Cereus peruvianus* forma *spiralis* er en mærkværdig plante som er gået "helt agurk". Her er givetvis tale om en mutation, som selv i naturen kun optræder sporadisk. I samlingerne er man henvist til at formere den vegetativt, idet frø næppe vil viderføre netop de samme ejendommelige gener. Hugo Jensen har tidligere formeret denne plante vegetativt og havde heldigvis en enkelt til salg for et par år siden.

Cereus peruvianus skal om sommeren, som de fleste andre søjlekaktus, have rigeligt med vand og gødning. Vokser da temmeligt hurtigt, og hvis man er rigtig heldig, kvitterer planten med flotte, flotte blomster. Planten på billedet har kun blomstret en enkelt gang, men jeg tror også at det har været lidt af en fejltagelse, idet *Cereus peruvianus* normalt skal være meget større før de første blomster viser sig.

Tekst og foto: Finn Larsen

M E D D E L S E R

Under 'meddelelser' kan du gratis få medtaget en meddelelse eller en annonce vedrørende vores hobby

• Sælges •

Haworthia - samling, ca. 40 forskellige, sælges samlet til en favørpris. Mange rariteter.

Hans Keil
Am Toft 1
D - 24888 Loit

Echinopsishybrider sælges.

Planter i mange farver, pris kr. 8 - 15 + porto

Kaj Christiansen
Eddasvej 10 B
5210 Odense NV

UHLIG
KAKTEEN

Postfach 1107 D/71385 Kernen
Tel. 07151 41 891 Fax 07151 467 28
email: Uhlig-kakteen@t-online.de

35 år

Kaktus og andre sukkulenter

- mere end 2000 arter sjældne planter og frø
- verdensomspændende forsendelser
- skriv efter listen mod betaling af 2 internationale svarkuponer
- besøgende - også i grupper - er velkomne
- løbende tilbuds-supplementer
- detail- og engros-handel

HAR DU PRØVET AT DYRKE ORCHIDEER?

Er du interesseret? Få et gratis prøvenummer af vort medlemsblad "Orkideer", der udkommer 6 gange årligt. Kontingent kr. 290,-/340,-.

DANSK ORCHIDE KLUB

V/ Bente Nielsen, Sømadevej 6,
DK-6430 Nordborg. Tlf/Fax: 74 45 09 24

Vi har mere end 1000 forskellige sukkulenter: Agave, Euphorbia, Haworthia, Pachypodium, Sansevieria, caudexplanter og levende sten etc. Mange forskellige streptocarpus. Mange stauder og usædvanlige sommerblomster til haven.

Vi holder åbent første søndag i hver måned kl.
9.00 - 17.00

Gartneriet Klejsbro

Bjerrevej 431 - 7130 Juelsminde.
Tlf. 75 68 51 65

CACTUS, SUCCULENT AND CAUDICIFORM PLANT SEEDS

Listing free

Doug and Vivi Rowland
200 Spring Road, Kempston,
Bedford, England MK42 8ND

TEL/FAX 01234 358970

<http://cactus-mall.com/rowland/index.html>

RICHTER-SUKKULENTEN

Postfach 110411, D-93017 Regensburg.

e-mail: Richtersukk@aol.com

1992 -2003 11 years growing & sending

Planter: Rariteter og nyheder fra Mexico: Agave, Ariocarpus, Aztekium, Echinocactus, Geohintonia, Mammillaria, Strombocactus, Turbinicarpus mm

Vinterhårde planter fra USA med lokalitet+Yucca, Sedum, Sclerocactus, Pediocactus, Opuntia, Neobesseya, Echinomastus, Escobaria, Agave mm.

Sydamerika: Austrocactus, Cintia, Gymnocalycium, pterocactus, Tephrocactus m.m.

Sydafrika: Nye sukkulenter og løg.

*Bøger: Yucca, Ariocarpus, Turbinicarpus, Lophophora

*Frøliste (kaktus, sukkulenter, Afrika, buske, US vildblomster)

*Liste mod 2 internationale svarkuponer, korrespondance tysk, engelsk, lidt dansk, norsk og svensk.

*Levering per post (portogebyr), plantepakke EUR 8,- frø EUR 3,-

Vallensbæk Kaktusgartneri

Kom og se vore mange forskellige kaktus og sukkulenter. Kig forbi på adressen: **Vejlegårdsvej 99, Vallensbæk**, eller ring i forvejen på tlf: 43 62 72 26.

E-mail: Falle@post1.dknet.dk.

Hjemmeside:

www.sitecenter.dk/kaktusgartneriet

Tidligere årgange af KAKTUS

kan købes ved henvendelse til:

Thorkild Alnor Nielsen
Langenæs Allé 26, 2.sal tv.
DK-8000 Århus C.

Betaling: check eller på giro nr. 2 940 744

Pris: 10 kr pr. nummer + porto.

Følgende årgange er udsolgt:
1-2-3-4-5,8-9,11-12-13-14,16

Yucca filamentosa

Foto: I: Richter

Indholdsfortegnelse for 'KAKTUS og andre Sukkulenter', nr. 4/03

Slægten <i>Oroya</i> Br. & R.- <i>Graham Charles</i>	side 3
Nyttige agaver til fiberproduktion 2. del - <i>Dipl. Ing. Ivana Richter</i>	side 11
Referat af generalforsamlingen 2003 - <i>Finn Larsen</i>	side 15
Kaktusdyrkning i Mørke - <i>Henrik Helms Madsen</i>	side 18
Naturens luner - <i>Kaj Christiansen</i>	side 21
<i>Cereus peruvianus</i> forma <i>spiralis</i> i blomst - <i>Finn Larsen</i>	side 22
Meddelelser	side 22